

Obrazovanje budućih menadžera-usporedba srodnih visokoobrazovnih ustanova na anglosaksonskom i hrvatskom području

Purić, Denis

Undergraduate thesis / Završni rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University North / Sveučilište Sjever**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:122:773453>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

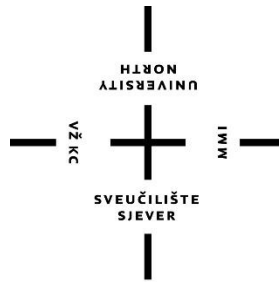
Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-02**

Repository / Repozitorij:

[University North Digital Repository](#)

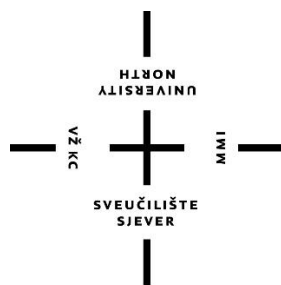
**Sveučilište
Sjever**

Završni rad br. 327/PIM/2022

**Obrazovanje budućih menadžera – usporedba srodnih
visokoobrazovnih ustanova na anglosaksonskom i
hrvatskom području**

Denis Purić, 3463/336

Koprivnica, rujan 2022. godine

Sveučilište Sjever

Odjel za Poslovanje i menadžment

Završni rad br. 327/PIM/2022

Obrazovanje budućih menadžera – usporedba srodnih visokoobrazovnih ustanova na anglosaksonskom i hrvatskom području

Student

Denis Purić, 3463/336

Mentor

dr. sc. Ivana Grabar, v. pred.

Koprivnica, rujan 2022. godine

Prijava završnog rada

Definiranje teme završnog rada i povjerenstva

ODJEL	Odjel za ekonomiju		
STUDIJ	preddiplomski stručni studij Poslovanje i menadžment		
PRISTUPNIK	Denis Purić	MATIČNI BROJ	3463/336
DATUM	14. rujna 2022.	KOLEGIJ	Poslovni engleski jezik II
NASLOV RADA	Obrazovanje budućih menadžera - usporedba srodnih visokoobrazovnih ustanova na anglosaksonskom i hrvatskom području		
NASLOV RADA NA ENGL. JEZIKU	Education of Prospective Managers - Comparison of Comparable Higer Education Institutions in Anglo-Saxon and Croatian Environments		
MENTOR	dr. sc. Ivana Grabar	ZVANJE	viši predavač
ČLANOVI POVJERENSTVA	1. doc. dr. sc. Ana Globočnik Žunac (predsjednica)		
	2. doc. dr. sc. Mirko Smoljić (član)		
	3. dr. sc. Ivana Grabar, v. pred. (član mentor)		
	4. doc. dr. sc. Ivana Martinčević (zamjenski član)		
	5.		

Zadatak završnog rada

BROJ	327/PIM/2022		
OPIS	<p>Cilj ovog završnog rada je usporediti potrebno obrazovanje budućih menadžera s postojećim dostupnim obrazovanjem koje se nudi na visokoškolskoj razini u Hrvatskoj i anglosaksonskim zemljama (SAD i UK).</p> <p>Zadaci koje je u radu potrebno realizirati su sljedeći:</p> <ul style="list-style-type: none">- definirati i opisati osnove menadžmenta i poslovanja s naglaskom na znanja, vještine i kompetencije potrebne za uspješno poslovanje menadžera niže i srednje razinu (u teoriji i praksi) temeljem postojeće literature,- usporediti visokoškolsko obrazovanje budućih menadžera u hrvatskom i anglosaksonskom okruženju (hrvatsko okruženje kao primarno okruženje, a anglosaksonsko kao razvijeno i usporedivo okruženje,- prilikom usporedbe pronaći srodne fakultete u Hrvatskoj, UK i SAD-u koji će služiti kao ogledni primjeri i na temelju analize njihovih studijskih programa i kolegija utvrditi znanja, vještine i kompetencije koje je moguće usvojiti na toj razini obrazovanja te slijedom toga usporediti sa stvarnim potrebama radnog okruženja na temelju dostupnih podataka,- koristeći dobivene podatke i saznanja pojasniti ulogu koju poznavanje engleskog jezika ima u internacionalnom poslovnom okruženju kao jedna od neizostavnih vještina u poslovnoj komunikaciji.		
ZADATAK URUČEN	15.9.2022	POTPIS MENTORA	Ivana Grabar

Sažetak

Menadžment je postizanje organizacijskih ciljeva na efektivan i efikasan način kroz planiranje, organiziranje, vođenje i kontrolu organizacijskih resursa dok neki tim funkcijama pridodaju i upravljanje ljudskim resursima ili potencijalima. Osoba koja se bavi menadžmentom i provodi navedene funkcije naziva se menadžerom. Da bi osoba bila uspješan menadžer, potrebno je imati određena znanja, vještine i kompetencije koje se mogu steći obrazovanjem, ali i radnim iskustvom. S obzirom da se danas poslovanje sve češće odvija na globalnoj razini, menadžeru je potrebno savladati jezik radi lakšeg djelovanja u međunarodnom poslovanju pa je poznavanje poslovnog engleskog jezika jedan od prioriteta zemalja u kojima engleski nije materinski jezik. Slijedom svega navedenog, cilj je ovog rada definirati pojmovno određenje menadžmenta i poslovanja te usporediti visokoškolsko obrazovanje budućih menadžera u hrvatskom i anglosaksonskom okruženju pomoću prikupljenih podataka srodnih sveučilišta u tim zemljama. Također je jedan od zadataka i pojasniti ulogu poslovnog engleskog jezika kao bitnog za međunarodno poslovanje. Analizom dostupnih podataka može se zaključiti da su po završetku studija u UK (Sveučilište Oxford) i RH (Sveučilište Sjever), studenti pripremljeni za rad u području niže i srednje razine menadžmenta, dok su studenti u SAD-u (Sveučilište Findlay) pripremljeni za rad i u top razini menadžmenta. Većina kolegija se na odabranim sveučilištima podudara, a najbitnija je razlika prisutnost kolegija vezanim uz medije te prisutnost kolegija Poslovnog engleskog jezika na sveučilištu u RH. Zbog uspjeha u karijeri zaključeno je kako je studiranje u anglosaksonskim zemljama bolje koncipirano, iako studij u RH ne zaostaje značajno za onima u anglosaksonskim zemljama.

Ključne riječi: *menadžer, visokoškolsko obrazovanje, poslovanje i menadžment, poslovni engleski jezik, anglosaksonske zemlje*

Abstract

Management is the achievement of organizational goals in an effective and efficient way through various functions such as planning, organizing, managing and controlling organizational resources, while some even add managing human resources. A person who deals with management and carries out mentioned functions is called a manager. In order for a person to be a successful manager, it is necessary to have certain knowledge, skills and competences that can be acquired through education and work experience. Given that today's business is more and more often conducted on a global level, manager needs to master the language in order to facilitate operations in international business. Therefore, the knowledge of business English is one of the priorities of countries where English is not the mother tongue. In accordance with the abovementioned, the goal of this paper is to define the conceptual definition of management and business and to compare the higher education of prospective managers in Croatian and Anglo-Saxon environments using the collected data of related universities in those countries. Also, one of the tasks of this paper is to show the importance of business English as an essential skill for doing international business. By analyzing the available data, it can be concluded that upon completion of studies in the UK (University of Oxford), and the Republic of Croatia (University North), students are prepared for work in the field of lower and middle management, while students in the USA (University of Findlay) are prepared for work in the top management level as well. Most of the courses at the selected universities coincide, but the most important difference is the presence of media-related courses and the presence of Business English courses at the university in the Republic of Croatia. Due to career success, it was concluded that studying in Anglo-Saxon countries is designed better, although studies in the Republic of Croatia are not significantly behind those in Anglo-Saxon countries.

Keywords: *manager, higher education, business and management, business English, Anglo-Saxon countries*

Popis korištenih kratica

RH Republika Hrvatska

UK Ujedinjeno Kraljevstvo

SAD Sjedinjene Američke Države

Sadržaj

<u>1.</u>	<u>Uvod</u>	1
<u>2.</u>	<u>Menadžment i funkcije menadžmenta</u>	3
<u>3.</u>	<u>Menadžer</u>	6
<u>3.1.</u>	<u>Važnost engleskog jezika za poslovno okruženje</u>	8
<u>3.2.</u>	<u>Školovanje menadžera</u>	10
<u>4.</u>	<u>Specifičnosti studiranja u SAD-u i UK</u>	12
<u>5.</u>	<u>Specifičnosti studiranja u RH</u>	14
<u>6.</u>	<u>Studij Poslovanje i menadžment na Sveučilištu Sjever</u>	15
<u>7.</u>	<u>Studiranje poslovanja i menadžmenta u UK</u>	18
<u>7.1.</u>	<u>Sveučilište Oxford</u>	19
<u>8.</u>	<u>Studiranje poslovanja i menadžmenta u SAD-u</u>	21
<u>8.1.</u>	<u>Sveučilište Findlay</u>	22
<u>9.</u>	<u>Sličnosti i razlike studija u SAD-u, UK i RH</u>	24
<u>10.</u>	<u>Zaključak</u>	28
<u>11.</u>	<u>Literatura</u>	32
<u>12.</u>	<u>Popis slika i tablica</u>	34

1. Uvod

Menadžment je neizostavna stavka uspjeha organizacije. Kako bi Sikavica i Bahtijarević-Šiber (2004) rekli, menadžment je znanost, a uspješan menadžment je umjetnost. Uspjeh organizacije rezultat je uspješnog menadžmenta, a da bi menadžment bio uspješan moraju ga provoditi sposobni i talentirani ljudi, odnosno menadžeri. Menadžer se ne rodi takav, već ga se izučava i priprema na poslovni svijet. Što svijet postaje globaliziraniji, to je veća potreba za razlikovanjem uspješnih od neuspješnih organizacija, a u to nam daje uvid sama sposobnost menadžmenta koji te organizacije vodi. Obzirom da poslovanje općenito postaje globalno, bitno je dobiti uvid kako se u drugim zemljama izučavaju budući menadžeri i kakve vještine, znanja i kompetencije oni usvajaju završetkom svog studiranja. Ovaj završni rad usporedit će stoga visokoškolsko obrazovanje budućih menadžera na području Hrvatske s visokoškolskim obrazovanjem menadžera u anglosaksonskim zemljama. Kao ogledni primjeri studija u anglosaksonskim zemljama, a u svrhu usporedbe s Hrvatskom, u ovom radu uzete su zemlje Ujedinjenog Kraljevstva (UK) i Sjedinjenih Američkih Država (SAD).

Nakon uvoda, u drugom poglavlju ovoga rada opisat će se definicije menadžmenta i njegove temeljne funkcije koje bi uspješan menadžer trebao provoditi. Dalje, u trećem poglavlju opisat će se menadžer kao provoditelj menadžmenta i njegovih funkcija u organizaciji, kakvo je njegovo školovanje prema istraživanju Sikavice i Bahtijarević-Šiber te kakva je važnost poznavanja engleskog jezika za bolje razumijevanje poslovnog okruženja koje danas postaje sve globaliziranije. Nakon toga, usporedit će se sličnosti i razlike studiranja u anglosaksonskim zemljama (UK i SAD) i zadovoljstvo studenata u tim područjima u četvrtom poglavlju, a nakon toga će se opisati zadovoljstvo prilikom studiranja u Republici Hrvatskoj (RH) u petom poglavlju. Nadalje, u naredna tri poglavlja opisat će se pojedini studiji poslovanja i menadžmenta na odabranim sveučilištima za ovaj rad. Za usporedbu studija, za područje RH opisati će se studij poslovanja i menadžmenta na Sveučilištu Sjever, za područje SAD-a opisati će se studij na Sveučilištu Findlay, a za područje UK opisati će se studij na Sveučilištu Oxford. U zadnjem će se poglavlju opisati koje razlike i koje sličnosti između studija ćemo pronaći u radu, a na posljatku će se iznijeti zaključak u kojem ćemo potvrditi ili povrgnuti zadanu hipotezu rada.

Cilj ovog završnog rada je usporediti potrebno obrazovanje budućih menadžera u Hrvatskoj s obrazovanjem budućih menadžera u anglosaksonskim zemljama, s naglaskom na usklađenost obrazovanja s realnim potrebama na tržištu. Metode istraživanja koje su se

koristile u ovom radu jesu metoda analize sadržaja odabrane literature te metoda usporedbe pomoću koje se uspoređuju pojedini studiji na odabranim sveučilištima.

Hipoteze koje su postavljene u ovom radu jesu:

H1: Studiranje poslovanja i menadžmenta u anglosaksonskim zemljama omogućuje bolji uspjeh u karijeri nakon završetka studija,

H2: Studij poslovanja i menadžmenta u Hrvatskoj značajno zaostaje u odnosu na anglosaksonske zemlje.

2. Menadžment i funkcije menadžmenta

Kako bi se objasnilo studiranje poslovanja i menadžmenta, potrebno je najprije definirati sam pojam menadžmenta što nas dovodi do suočavanja s više problema upravo zato što više autora definira isti pojam različitim riječima. Buble (2006) napominje kako se pojavljuju semantički problemi te problemi sadržajne naravi prilikom definiranja menadžmenta. Što se tiče problema semantičke naravi, Buble navodi kako se sama riječ *management* često poistovjećuje s riječima kao što su *supervision* (nadgledanje), *leadership* (vodstvo), *control* (kontrola), *organisation* (organizacija) i slično pa se tako već ovdje vidi poveznica s engleskim jezikom. Bitno je stoga razdvojiti te pojmove kako bi se smanjila uporaba navedenih riječi kao sinonima riječi „menadžment“. Tako, primjerice, Sikavica i Bahtijarević-Šiber (2004:19) definiraju menadžment kao korištenje drugih ljudi za postizanje unaprijed određenih i zacrtanih ciljeva. Nadalje, Buble također objašnjava i probleme sadržajne naravi, te tako navodi kako se pojam menadžmenta može odnositi na:

- proces,
- nositelje određenih funkcija,
- vještinu,
- znanstvenu disciplinu,
- profesiju,
- funkciju u poduzeću.

Detaljnija definicija pojma menadžmenta jest „proces rada s drugima i pomoću drugih na ostvarenju organizacijskih ciljeva u promjenjivoj okolini uz efektivnu i efikasnu uporabu ograničenih resursa“ (Buble, 2006:3, prema Kreitner, 2005). Ovakva definicija ukazuje na to da se ne koriste samo ljudi kao resurs, kao što je navedeno u definiciji prije, te da je okolina u kojoj se menadžment nalazi promjenjiva te s time i nepredvidiva. Kako bi menadžer uspješno obavljao svoju zadaću, treba znati svoje uloge i funkcije.

Daft (2009:5) menadžment definira kao „postizanje organizacijskih ciljeva na efektivan¹ i efikasan² način kroz planiranje, organiziranje, vođenje i kontrolu organizacijskih resursa“. Razlog navođenja samo četiri funkcije menadžmenta je taj što ne postoji pravilo o tome koliko funkcija treba nabrajati, pa se tako u većini slučajeva navode četiri, kao u ovom slučaju, ili pet funkcija menadžmenta.

¹ Efektivnost: činiti prave stvari (poduzetnik.biz).

² Efikasnost: činiti stvari na pravi način (poduzetnik.biz).

Belak (2014:115) funkcije menadžmenta definira kao „ključne aktivnosti koje definiraju proces menadžmenta te uloge i djelovanje menadžera u poslovnom procesu i okolini poduzeća“. Belak također navodi kako većina autora nabroja čak 13 različitih pojedinih funkcija menadžmenta (vizioniranje, prognoziranje, planiranje, odlučivanje, organiziranje, upravljanje ljudskim resursima, vođenje, naređivanje, koordiniranje, motiviranje, komuniciranje, kreiranje i unaprjeđivanje), no jednostavnija podjela navodi samo pet funkcija, a to su:

- planiranje,
- organiziranje,
- upravljanje ljudskim resursima ili potencijalima,
- vođenje,
- kontroliranje.

Planiranje kao funkcija menadžmenta definira se kao proces postavljanja ciljeva te metode postizanja tih istih ciljeva. Buble (2006:13) navodi kako ta „funkcija ima veoma široko koncipiran sadržaj, a u osnovi sadrži dijagnozu poslovnog položaja poduzeća, određivanje pravca djelovanja, ciljeve koje na tom putu treba ostvariti, strategiju koju treba izabrati za ostvarivanje tih ciljeva te menadžersko odlučivanje u svim tim fazama“. Definicija je na engleskom jeziku malo razrađenija pa se tako objašnjava kako je planiranje obično mjesto gdje se uspostavlja smjer u kojem organizacija želi ići provodeći razne aktivnosti uključujući razvoj ciljeva. Kao takvo, planiranje utjelovljuje različite razine odlučivanja, te omogućava zaposlenicima da sudjeluju u donošenju tih ciljeva pa oni stoga mogu generirati dodatne ideje koje nude vrijedne uvide (Leung i Kleiner, 2004).

Buble (2006) **organiziranje** definira kao produžetak planiranja, odnosno nakon što se postave isplanirani ciljevi, treba znati kako postaviti organizaciju da bi se navedeni ciljevi ostvarili. S njim se slažu i Leung i Kleiner (2004) pa tako oni tvrde da se organizacijska funkcija menadžmenta sastoji od brojnih aktivnosti izravno ili neizravno povezanim s raspodjelom resursa na načine koji podržavaju postizanje ciljeve i planova koji su razvijeni u funkciji planiranja.

Sikavica i Bahtijarević-Šiber (2004:76) **upravljanje ljudskim resursima/potencijalima** smatraju izuzetno važnom funkcijom. Ova se funkcija menadžmenta svodi na popunjavanje radnih mjesta, zadržavanje i motiviranje postojećih kvalitetnih zaposlenika te konstantnu izobrazbu i edukaciju zaposlenih. Zanimljiva je

činjenica kako većina stranih izvora spominje samo četiri funkcije menadžmenta pa tako nerijetko funkciju upravljanja ljudskim resursima ne spominju.

Nadalje, Sikavica i Bahtijarević-Šiber (2004:77) **vođenje** kao funkciju menadžmenta opisuju kao jedinu pravu funkciju menadžmenta, odnosno impliciraju na to da se ostale funkcije obavljaju, osim u menadžmentu, i u drugim odgovarajućim organizacijskim jedinicama. Tako na primjer, upravljanje ljudskim resursima upravlja odjel za ljudske resurse. Vođenje se odnosi na sposobnost vođe (menadžera) da utječe na zaposlene kako bi organizaciju doveli do zajedničkog, isplaniranog cilja.

Posljednja funkcija odnosi se na **kontrolu** koja, kako objašnjavaju Sikavica i Bahtijarević-Šiber (2004:78), predstavlja nadzor nad organizacijom da ostane na putu ostvarivanja postavljenih ciljeva. Kako bi menadžer uspješno mogao vladati ovim funkcijama, mora se sukladno tome educirati.

Slijedom svega navedenog, možemo zaključiti da se menadžment može definirati na više načina, a u ovom će se radu koristiti Daftova definicija iz razloga što obuhvaća temeljne funkcije menadžmenta i zato što koristi postizanje organizacijskih ciljeva kao jednu od važnih ideja kao i ostali autori.

Uz to, navedene funkcije ne mogu se samo tako naučiti, pa je stoga izrazito bitna akademska izobrazba kako bi se moglo pravilno baratati navedenim funkcijama u svrhu ispravnog menadžiranja u organizacijama. Da bismo mogli jasno opisati što je potrebno jednom menadžeru kako bi uspješno savladao i izvršavao navedene funkcije i uklopio se u poslovno okruženje menadžmenta, prvo ćemo definirati tko je menadžer u svojoj suštini i koji su njegovi zadaci, a nakon toga ćemo prikazati po čemu su slični ili se razlikuju pristupi sustava obrazovanja u Hrvatskoj u usporedbi s onim u SAD-u ili UK.

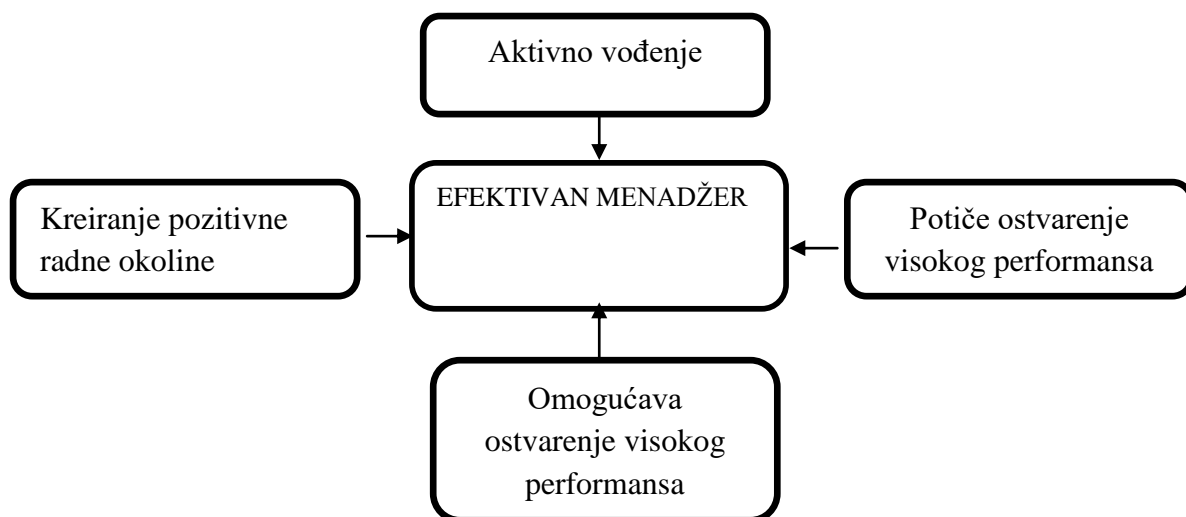
3. Menadžer

Obzirom da su u prethodnom poglavlju spomenute funkcije menadžmenta, bitno je objasniti i tko provodi navedene funkcije. U poslovnom se svijetu takva osoba naziva menadžerom. Buble (2006) objašnjava kako menadžer planira i donosi odluke, organizira rad i poslovanje, vodi ljude te kontrolira razne resurse, bilo ljudske, financijske, fizičke ili informacijske. Menadžer ostvaruje svoje ciljeve angažiranjem drugih ljudi da izvode zadaće a da pritom motivira sudionike u procesu rada u svrhu porasta efektivnosti i efikasnosti. Sikavica, Bahtijarević-Šiber i Vokić (2008) pridodaju veliku važnost menadžeru pa tako tvrde kako su menadžeri kreativni, sposobni i talentirani ljudi koji imaju izraženu individualnost i inovatorske sposobnosti pa time čine menadžment organizacije uspješnim. Menadžer je kao takav sposoban za donošenje pravilnih odluka u različitim situacijama. Oni menadžera razlikuju od lidera (vođe) pa tako tvrde kako su „menadžeri ljudi koji rade stvari na pravi način, a lideri su ljudi koji rade prave stvari“ (Sikavica, Bahtijarević-Šiber i Vokić, 2008:18). Tom izjavom žele ukazati kako veliki menadžeri imaju svojevrstni talent, to jest smisao za vođenje što se teško može naći u knjigama, već je taj talent zapisan u genetskom kodu svakog pojedinog čovjeka.

Daft (2009) predstavlja menadžere kao izvršnu funkciju organizacije, pa su kao takvi odgovorni za izgradnju i koordinaciju cijelog sistema organizacije umjesto izvođenja pojedinih zadataka. Prema tome, dobri menadžeri kreiranjem funkcionalnih sustava omogućuju drugima da provode zadatke.

Sam termin menadžer ne koristi se za sva radna mjesta gdje se menadžerske funkcije i obavljaju pa tako ima niz drugih izraza koji zamjenjuju takav naziv, kao što su: *Supervisor* (nadgledatelj), *Leader* (vođa), *Director* (direktor), *Controller* (kontroler), *Boss* (šef) i slično (Buble, 2006). Isto tako, izrazu menadžer nerijetko se dodaje oznaka područja na kojem menadžer obavlja svoje djelatnosti i funkcije, pa se tako menadžera može nazivati primjerice marketing menadžerom, menadžerom nabave i slično. Nadalje, postoje osobe koje obavljaju menadžerske funkcije, ali nemaju izraz „menadžer“ u nazivu svog radnog mjesta, kao što su šef osiguranja, direktor televizije, stariji partner i slično.

Naravno da nije bitan sam položaj menadžera da bi on djelovao, bitno je da djeluje efektivno, pa se tako smatra da je efektivan menadžer „aktivan vođa koji kreira pozitivnu radnu okolinu u kojoj poduzeće i njegovi zaposlenici imaju mogućnost i poticaj za ostvarenje visoke razine performansi“ (Buble, 2006:7). Ključne komponente pojma efektivnog menadžera, radi lakše vizualizacije, prikazane su na slici 1.

Slika 1: Ključne komponente efektivnog menadžera

Izvor: autor prema Buble, 2006

U svrhu uspjeha organizacije, efektivan menadžer također mora **djelovati i kao vođa**, a kao takav mora veliki dio svog vremena utrošiti na to da radi stvari na pravi način. Takvi menadžeri moraju prenositi svoju viziju na zaposlene kako bi oni djelovali u ostvarenju takve vizije. Oni iniciraju potražnju za novim idejama a da pritom ne zaboravljaju na rješavanje starih problema, oni stvaraju radnu atmosferu koja motivira zaposlene kako bi se više angažirali za rad, oni traže dugoročna rješenja u svrhu uspjeha poduzeća te zaposlenih ali i u svrhu vlastitog uspjeha. Ovime se želi pokazati kako efektivan menadžer nije promatrač, već je i aktivan sudionik u procesu rada (Buble, 2006).

Osim što je aktivan vođa, efektivan menadžer **stvara pozitivnu radnu okolinu**. Da bi radna okolina bila pozitivna, menadžer pronalazi načine kako da stvori uvjete koji potiču zaposlene na uspjeh, a istovremeno da se uklone uzroci neuspjeha. Buble tvrdi kako je ovo iznimno krupan zahtjev za menadžera jer na adekvatan način mora oblikovati svoju organizacijsku jedinicu.

Nadalje, efektivan menadžer cilja na ostvarenje visokih performansi, a on kao takav na to mora poticati, te to mora i omogućiti. Da bi takve performanse on **omogućio**, mora ispuniti dva osnovna preduvjeta koji su, kako navodi Buble:

1. temeljito poznavanje poslova,
2. opskrbljenost potrebnim resursima.

Kada se kaže „poznavanje poslova“ ne misli se samo da menadžer to mora provoditi, već su i zaposlenici obvezni znati što i kako treba raditi. Nadalje, ne samo da tako mogu kvalitetno odrađivati svoj posao već i da svojim iskustvom mogu sami i predlagati, odnosno poduzimati mjere kako bi se postojeći način rada unaprijedio. Iako se čini kako je fokus ovdje na zaposlene, svrha menadžera u ovoj zadaći je da otklanja zapreke koji bi se mogle pojaviti prilikom ostvarivanja visokih performansi.

Kako bi se poslovni zadaci mogli uspješno obaviti, iznimno je važno zaposlene opskrbiti potrebnim resursima koji moraju biti propisane kvalitete, odgovarajućeg opsega te na onim radnim mjestima gdje i kada su potrebni.

Što se tiče ostvarenja visokih performansi, nije dovoljno samo omogućiti takvu opciju, već je potrebno i zaposlene **poticati** da djeluju u tu svrhu. U tom smislu, efektivan menadžer motivira zaposlene tako da aktivno identificira motivacijske faktore i oblikuje prikladne načine stimulacije za visoke učinke. Buble navodi kako su faktori motivacije obično zanimljivost posla, odnosi sa suradnicima, plaća, politika poduzeća i slično. Motivacijom se tako razvija timski rad koji je, kako kaže Buble, temelj prosperiteta poduzeća³. Menadžeri koji djeluju u globalnim organizacijama imaju veliku dužnost: nastaviti i povećati učinkovitost organizacije na globalnoj razini i samim time njenu konkurentnost. Ne samo da zbog toga moraju prepoznati prilike i rizike u poslovanju, već moraju i koordinirati aktivnosti kako bi se ta učinkovitost dodatno povećala.

U današnje je vrijeme od iznimne važnosti za prosperitet poduzeća vrlo često i djelovanje na međunarodnom tržištu. Osim svega navedenog u prethodnim odlomcima, za menadžere je gotovo neizostavno poznavanje engleskog jezika kao jezika globalne poslovne komunikacije.

3.1. Važnost engleskog jezika za poslovno okruženje

U današnje vrijeme, sve je više organizacija koja zahtijevaju znanje engleskog jezika u svrhu postizanja međunarodne suradnje s ostalim zemljama. To ne znači da samo anglosaksonske zemlje mogu sudjelovati u međunarodnom poslovanju, već to znači kako znanje engleskog jezika uvelike pomaže drugim zemljama u kojima se inače ne govori

³ prosperitet (njemački Prosperität < latinski prosperitas: sreća), stanje gospodarskog napretka i blagostanja nacije koje karakterizira brzi ekon. rast, visoka zaposlenost stanovništva i opći rast dohodaka, a koji se obično postiže visokim investicijama i tehnol. napretkom te povoljnom prodajom dobara i usluga na vanj. tržištu. prosperitet. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021. Pristupljeno 15. 9. 2022. <<http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=50705>>

engleskim jezikom, kako s ostalim anglosaksonskim zemljama, tako i s drugima. Smatra se kako je engleski jezik globalni poslovni jezik pa ga je kao takvog itekako korisno učiti i koristiti u svojoj izobrazbi, kao što je u ovom slučaju u Hrvatskoj. Nadalje, kako bi organizacije preživjele i rasle na globalnom ekonomskom području, moraju nadvladati jezične barijere pa je iz tog razloga učenje engleskog jezika u poslovnom smislu itekako koristan alat. Prema *Harvard Business Review*-u (<https://hbr.org/>), engleski je jezik najbrže rastući jezik u povijesti čovječanstva.

Na pitanje “zašto se u ovom radu govori o poznavanju engleskog jezika“ odgovara činjenica kako se u globalnom poslovanju ne prelaze samo političke i kulturne granice, već i one jezične. Kako sada postaje moderno da je poslovno okruženje višejezično, tako međunarodne organizacije često traže načine za održavanje komunikacije. Jedan od tih načina je prilagodba većini, odnosno jeziku kojeg koristi većina organizacija, što je u ovom slučaju engleski jezik (Hanson, 2022).

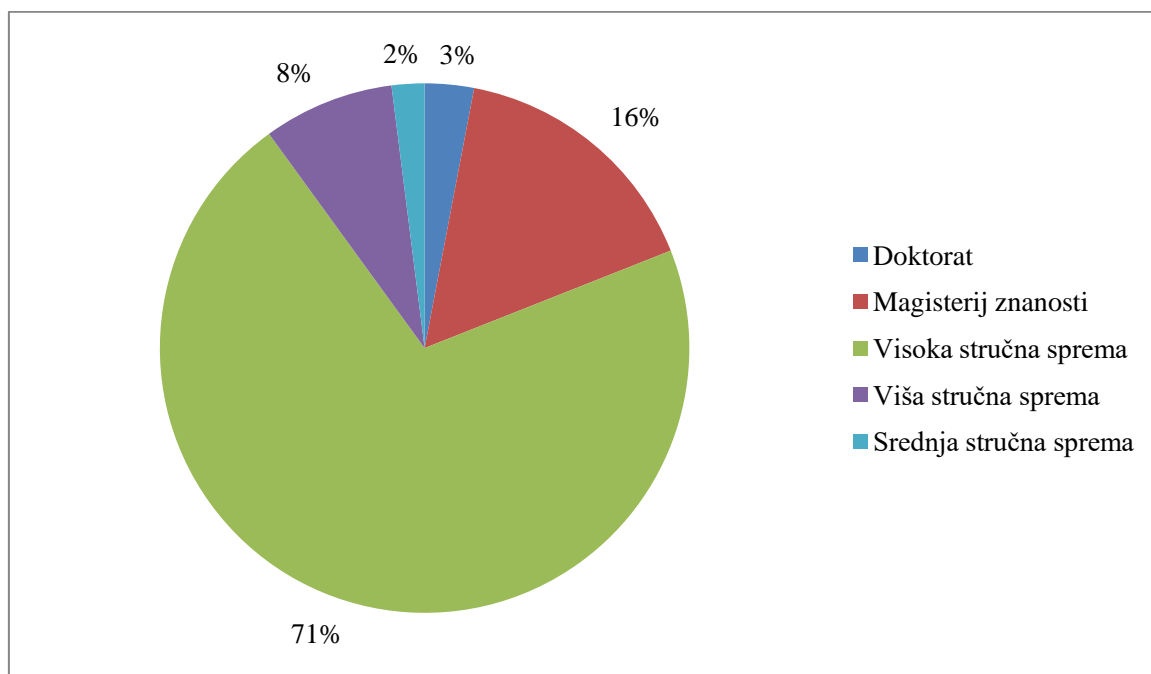
O važnosti engleskog jezika u pogledu poslovanja i menadžmenta govori i Chandra Sekhar Rao (2017), pa on tako tvrdi kako engleski jezik postaje danas *lingua franca*⁴ ili isto tako jezikom poslovanja, politike, internacionalnih veza, kulture i zabave diljem svijeta. On također smatra kako se poslovni engleski jezik smatra neizostavnim za sve one koji žele djelovati u bilo kojem području poslovanja, pa tako i menadžmentu. Engleski se jezik u pogledu poslovanja i menadžmenta koristi za razumijevanje pozadine poslovanja, za zadovoljavanje svih sudionika poslovanja, za održavanje odnosa s javnošću te za pripremu i analizu ugovora, sastanaka, intervjua i slično.

Naravno, postoji razlika između općeg engleskog jezika i poslovnog engleskog jezika. Za obje ove vrste potrebno je razviti temeljne vještine poput slušanja, govora, čitanja i pisanja, no poslovni engleski jezik zahtjeva poznavanje specifičnog vokabulara, tema i vještina koje se koriste u poslovanju u svrhu preciznijeg komuniciranja što je od velike pomoći u rastućoj globalnoj poslovnoj okolini. Poznavanje spomenutih vještina podrazumijeva pisanje e-mailova i izvještaja, izrada prezentacija, pohađanje sastanaka, primanje klijenata i slično. Za uspješno provođenje tih vještina obavezno je naučiti terminologiju koja se koristi u poslovanju i ekonomiji, pa se stoga savjetuje studentima poslovanja i menadžmenta učenje (poslovnog) engleskog jezika u svrhu uspjeha u karijeri (Chandra Sekhar Rao, 2017).

⁴ *lingua franca* [li'ŋɡua fra'ŋka] (tal.: franački jezik), termin kojim se u lingvistici označava osobita vrsta kontaktnog jezika kojim se služe govornici različitih materinskih jezika u ograničenim komunikacijskim situacijama, najčešće za potrebe trgovine. *lingua franca*. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021. Pristupljeno 17. 9. 2022. <<http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=36649>>.

3.2. Školovanje menadžera

Školska sprema menadžera mogla bi se uzeti kao indikator općeg obrazovanja menadžera, iako školska sprema ne određuje koliku razinu obrazovanja ima sam menadžer. To je zato što se menadžeri mogu obrazovati i izvan uobičajenog sustava obrazovanja. Sikavica, Bahtijarević-Šiber i Vokić (2008) također smatraju kako dobar menadžer nije samo onaj koji ima adekvatno školsko obrazovanje. Oni tako tvrde kako je situacija u poslovnom svijetu promjenjiva pa se tako svaki menadžer s vremenom usavršava i razvija zahvaljujući bogatoj menadžerskoj praksi i cjeloživotnom učenju. Sikavica i Bahtijarević-Šiber (2004) proučili su s kojom stručnom spremom djeluju analizirani menadžeri na području RH, što je prikazano na slici broj 2:

Slika 2: Školska sprema analiziranih menadžera

Izvor: autor prema Sikavica i Bahtijarević-Šiber, 2004

Ovakav je rezultat Sikavici i Bahtijarević-Šiber više nego zadovoljavajuć jer je čak 90% analiziranih menadžera fakultetski obrazovano pa je to, kako kažu, u usporedbi s drugim zemljama dobra slika strukture hrvatskih menadžera. Kako je u radu tema usporedbe hrvatskog školovanja menadžera s školovanjem u anglosaksonskim zemljama, kao predstavnike tih zemalja uzimamo SAD i UK pa se tako u tablici broj 1 navode usporedni podaci obrazovanja menadžera koji djeluju na višoj razini menadžmenta u SAD-u, UK i RH:

Tablica 1: Usporedni podaci obrazovanja menadžera u SAD-u, UK i RH

Izvor: autor prema Sikavica i Bahtijarević-Šiber (2004)

Zemlja	Postotak vrhovnih menadžera s fakultetskom naobrazbom
UK	24%
SAD	85%
Hrvatska	90%

Po mišljenju Sikavice i Bahtijarević-Šiber (2004), obično se ovakve razlike uspoređuju s kulturom društva te samim shvaćanjem menadžmenta. SAD shvaća menadžera kao vrhunskog stručnjaka u području u kojem djeluje, dok je UK mišljenja kako uspješan menadžment zahtijeva iskustvo i osobne kvalitete, a ne formalno obrazovanje (Sikavica i Bahtijarević-Šiber, 2004).

Nadalje, ovakvim rezultatom Sikavica i Bahtijarević-Šiber zaključuju kako problematika hrvatskog menadžmenta očito nije fakultetska izobrazba, već posjedovanje stvarnih poslovnih i menadžerskih znanja. Iz navedenog se postavlja pitanje kakva znanja, vještine i kompetencije budući menadžeri stječu svojom fakultetskom izobrazbom i u kojoj je mjeri ona zaista učinkovita i iskoristiva u realnom poslovnom okruženju da bi menadžer bio uspješan u svom poslu.

U sljedećim će se poglavljima detaljnije pojasniti specifičnosti studiranja poslovanja i menadžmenta u Hrvatskoj i anglosaksonskim zemljama.

4. Specifičnosti studiranja u SAD-u i UK

Prema rangiranju *Times Higher Education* (www.timeshighereducation.com), više od polovice top 200 sveučilišta nalazi se upravo u SAD-u ili UK. Obje zemlje mogu se pohvaliti svojom bogatom tradicijom poučavanja na području visokog obrazovanja, no kako postoje različitosti kod studiranja u raznim sveučilištima, tako postoje i različitosti u raznim zemljama. Te razlike mogu biti od same strukture sveučilišta, pa do razlika u životima studenata. Članak pronađen na www.internationalstudent.com pobliže objašnjava te razlike.

Prva se razlika odnosi na trajanje preddiplomskog studija. Trajanje studija u Americi iznosi četiri godine, u odnosu na trajanje studija u UK koje traje godinu kraće, odnosno tri godine. U oba sustava moguć je direktan prijelaz na diplomski studij nakon završetka preddiplomskog. Kolegiji u UK traju kraće jer su kolegiji u SAD-u generalno više specifični (www.internationalstudent.com).

Nadalje, što se tiče radnih zadataka, SAD zbog svog fokusa na širinu i dubinu studiranja zahtijeva minimalno jedan ili dva izvršena zadatka, bilo pisana ili u obliku čitanja, razni projekti ili istraživanja. S druge strane, UK od svojih studenata traži da ispuni manji broj radnih zadataka kroz cijeli semestar, pa je isto tako moguće da se ocjena daje samo na temelju završnih ispita pojedinih kolegija, dok u SAD-u završni ispiti daju samo postotak završne ocjene.

Osim toga, velika razlika u studiranju je sam trošak. Običnom studentu niti jedna od ovih zemalja nije jeftina za studiranje, no jedna ipak mora biti skuplja. U ovom slučaju „pobjedu“ nosi SAD koji studiranje na sveučilištima naplaćuje od 29.000 do 50.000 američkih dolara godišnje. Iako je ovakva cijena vrtoglava, studiranje u UK isto ne prolazi jeftino, no barem je jeftinije od SAD-a. Prosječna cijena godišnjeg studiranja na sveučilištima u UK iznosi oko 14.300 američkih dolara, ali samo za zemlje članice Europske Unije te za građane UK. Cijena je viša za ostale studente koji dolaze iz drugih zemalja kako bi studirali u UK.

Američka sveučilišta mnogo su fleksibilnija od sveučilišta u UK. U SAD-u student može prenijeti kolegije s većom lakoćom nego u Ujedinjenom Kraljevstvu. Na primjer, student može započeti studij na sveučilištu srednje razine, a zatim se prebaciti na sveučilište Ivy League⁵ usred studija. Naravno, svaki je slučaj drugačiji, ali u Ujedinjenom Kraljevstvu studentu bi bilo prilično teško doživjeti takvu fleksibilnost.

⁵ Ivy League [ai'vi li:g] (engl.: Udruga bršljana; u prenesenu značenju bršljan predstavlja drevnost i tradiciju), skupina od osam znanstveno i društveno najuglednijih američkih sveučilišta, smještenih na sjeveroistoku SAD-a

Mai (2005) tvrdi kako se mnoge institucije okreću provođenju anketa zadovoljstva među studentima ili ih one same ocjenjuju kako bi se dobila povratna informacija za pitanje zadovoljstva studenata. Stoga je ona provela istraživanje i usporedila više desetaka američkih i britanskih škola. Zadovoljstvo studenta i percepcija kvalitetnog obrazovanja veliki su faktori za daljnju preporuku svojeg mjesta obrazovanja, to jest hoće li preporučiti svoje sveučilište drugim studentima.

Mai je zaključila kako očekivanja studenata uvelike utječu na zadovoljstvo vlastitim studiranjem. Komunikacija od usta do usta, osobne potrebe, prošlo iskustvo usluge, vanjska komunikacija i cijena mogu utjecati na očekivanja potrošača, u ovom slučaju studenta. Sa stajališta studenta, kvalitetno obrazovanje također ima veliki značaj na studiranje kao i očekivanja jer ono pruža bolje mogućnosti učenja i sugerirano je da razine zadovoljstva ili nezadovoljstva snažno utječu na studentov uspjeh ili neuspjeh pri studiranju. Ovime Mai želi pokazati kako se puno više može razočarati ako su sama očekivanja veća.

Prema njezinom istraživanju rezultati pokazuju da postoje značajne razlike između britanskog i američkog obrazovanja, iz percepcije studenata. Iako su studenti u obje zemlje zadovoljni obrazovanjem, studenti su u SAD-u izrazili više razine zadovoljstva u usporedbi s onima u Ujedinjenom Kraljevstvu. Mai zaključuje da je zadovoljstvo rezultat percepcije kvalitete obrazovanja, odnosno da američki studenti percipiraju obrazovanje u SAD-u kvalitetnije, te samim time implicira kako SAD pruža bolju kvalitetu obrazovanja od Ujedinjenog Kraljevstva. Ovakvi rezultati mogu uputiti u dva smjera: a) kvaliteta obrazovanja u SAD-u je bolja ili b) studenti u UK imaju prevelika očekivanja.

Sve u svemu, studiranje u Ujedinjenom Kraljevstvu ili SAD-u može biti vrlo različito, ali svaka zemlja ima svoje prednosti kada je u pitanju visoko obrazovanje. U SAD-u možda postoji puno više izbora (preko 3500 sveučilišta više nego u Ujedinjenom Kraljevstvu), ali u konačnici struktura obrazovanja je drugačija. Ako student želi pohađati širi sveučilišni studij, koji mu omogućuje da odabere smjerove koje će slijediti tijekom studija, onda je američko sveučilište najprikladnije. Ako je student spreman za fokusiraniji studij tijekom kraćeg vremenskog razdoblja, britanska su sveučilišta bolja opcija za njega.

te njihovih športskih klubova (neformalno postoji od 1870-ih, formalno osnovana 1956). Ivy League. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021. Pristupljeno 9. 9. 2022. <<http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=28256>>.

5. Specifičnosti studiranja u RH

Rimac (2021) tvrdi kako se studenti u Hrvatskoj susreću s mnogim problemima u tijeku studija, neki su vezani za samu prilagodbu na studentski život, drugi na novu razinu obrazovanja, a neki su preneseni iz osobnog okruženja. Zbog ovakvih je faktora studiranje sklono smetnjama pa tako ovi problemi mogu znatno utjecati na uspjeh u studiranju ili znatno produljiti studiranje te u najgorem slučaju problemi s kojima se studenti suočavaju mogu biti i razlog za prekid visokog obrazovanja.

Prema istraživanju EUROSTUDENT, u kojem je Ministarstvo znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske djelovalo kao nositelj, izvukli su se zaključci o situaciji studiranja u RH čiji je cilj bio prikupiti različite podatke, od demografskog profila, socio-ekonomskog statusa studenata, troškova koje studenti imaju za vrijeme studija, izvorima financiranja, zadovoljstva studenata različitim aspektima studija, radu za vrijeme studija pa do njihovih iskustava i planova za međunarodnu mobilnost (eurostudent.hr). Posebice su zanimljivi podaci o zadovoljstvu studenata koji su u ovom istraživanju dali izrazito bitan uvid u situaciju u kojoj se nalazi studiranje u Republici Hrvatskoj. Rimac (2021) tvrdi kako je zadovoljstvo studijem jedna od najvažnijih komponenti motivacije za studij. Studenti koji su zadovoljni studijem imaju veću motivaciju za studij, manje razmišljaju o odustajanju od studija i u osnovi nalaze više motiva za ulaganje napora za stjecanje znanja i postignuće u studiju. U konačnici procjena studenta koliko mu je studij funkcionalan u postignuću u budućem poslu krajnji je cilj koji studenta dovodi u situaciju da ulaže primjeren napor u postizanju rezultata u studiranju. Studenti su izrazili veliko nezadovoljstvo svojim studiranjem pa je tako Rimac (ibid.:81) potvrdio kako „jedan od glavnih problema očito nije predavačka kompetentnost, već spremnost nastavnika da se bave studentima, što bi mogao biti poseban problem u masovnim studijima u kojima nastavnik nema blizak kontakt sa studentima“.

Do nezadovoljstva također dolazi i zbog toga što studenti ne znaju što se od njih očekuje na samom studiju, odnosno da njihove zadaće i što se od njih očekuje nije jasno definirano. Alarmanтно je to što, prema istraživanju, studenti ne smatraju kako ih studij adekvatno priprema za pronalazak profesije ili čak rada u istoj, te da ih ne priprema za tržište rada što će se u ovom radu usporediti sa situacijom u SAD-u i u UK. Kako bismo se u to uvjerali i ispunili cilj ovog završnog rada, uspoređena su tri srodna studija u RH, SAD-u i UK-u na razini njihovih specifičnosti, kolegija, očekivanih kompetencija i slično.

6. Studij Poslovanje i menadžment na Sveučilištu Sjever

Sveučilište Sjever uzeto je kao predstavnik studija Poslovanja i menadžmenta u Republici Hrvatskoj zbog dostupnosti podataka o studiju, kao i zbog autorovog osobnog pohađanja studija.

Počeci Sveučilišta datiraju od 2001. godine kao veleučilišta koje je djelovalo samo u Varaždinu, a kasnije postaje centar STEM visokog obrazovanja na području sjevera Hrvatske. Sveučilište Sjever djeluje u makroregiji Sjeverozapadne Hrvatske, točnije u gradovima Varaždin i Koprivnica, a od akademske 2021./2022. i u Đurđevcu. „Sveučilište Sjever ustrojeno je kao dinamična organizacija koja stalno prati, primjenjuje i ugrađuje znanstvene i stručne spoznaje, promovira koncept cjeloživotnog obrazovanja te produbljuje i održava veze s gospodarstvom i suradnju sa srodnim visokoškolskim ustanovama u zemlji i inozemstvu“ (Sveučilište Sjever, 2020). Sveučilište se može pohvaliti svojom raznovrsnom ponudom studijskih programa, kao što su Elektrotehnika, Multimedija, oblikovanje i primjena, Proizvodno strojarstvo, Logistika i mobilnost, Graditeljstvo, Sestrinstvo, Mehatronika, Fizioterapija, Medijski dizajn, Komunikologija, Novinarstvo, Računarstvo i informatika Poslovanje i menadžment te Prehrambena tehnologija na preddiplomskoj razini, Poslovna ekonomija, s dva usmjerenja: Međunarodna trgovina i Turizam, Odnosi s javnostima, Multimedija, Strojstvo, Graditeljstvo, Sestrinstvo- menadžment u sestrinstvu, Medijski dizajn, Komunikologija, mediji i novinarstvo, Ambalaža, recikliranje i zaštita okoliša i Održiva mobilnost i logistika na diplomskoj razini te Poduzetništvo i EU fondovi, Mediji i komunikacija, Obrazovne i komunikacijske znanosti te Međunarodni ekonomski odnosi i menadžment kao poslijediplomski i doktorski studiji. Osim kroz teoriju, studenti veliki dio znanja stječu i kroz praksu što im omogućuje učenje od stručnjaka koji djeluju u realnom sektoru. Sveučilište Sjever važan je akter i nositelj znanstvenog, obrazovnog i kulturnog razvoja te doprinosi razvoju visoko tehnološkog inovacijskog društva na sjeveru Hrvatske ali svakako i šire (Sveučilište Sjever, 2020).

Studij Poslovanje i menadžment svrstava se u preddiplomski stručni studij. Na stranicama odsjeka Poslovanje i menadžment je vidljivo da je cilj studija izobrazba budućih eksperta i mladih profesionalaca, menadžera koji bi djelovali u nižoj i srednjoj razini menadžmenta. Belak (2014) objašnjava kako se u nižu razinu menadžmenta, odnosno u menadžment prve razine, svrstavaju linijski i projektni menadžeri koji rukovode izvođenjem radnih aktivnosti zaposlenika, dok se srednji menadžment bavi divizionalnim i funkcijskim menadžerima. Divizionalni menadžer upravlja divizijama tipičnih investicijskih centara, dok se funkcijski

menadžeri bave funkcijskim zadacima, kao što su nabava, proizvodnja, prodaja, financije i slično.

Omogućava se i kvalitetna edukacija sposobnih poduzetnika i obrtnika za pokretanje i vođenje vlastitih ili obiteljskih malih i srednjih poduzeća i obrta, OPG-ova i zadruga. Nakon završenog trogodišnjeg studija, studenti postižu kompetencije vrlo bitne za rad u organizaciji, kao što je planiranje, razvijanje poslovnih strategija, provođenje raznih projekata i slično. Studenti također uče koje metode koristiti prilikom istraživanja, kako kritički razmišljati i analizirati. Studentima se nudi i prilika da dublje upoznaju poslovni svijet, odnosno da se bave teorijskim ali i praktičnim aspektima poslovanja. Na taj se način educiraju koji su poslovi menadžera, koje funkcije on ima te koju odgovornost za sve to i snosi. Što se tiče karijere nakon studiranja, osim na hrvatskom tržištu, studenti su osposobljeni raditi i u regionalnom, ali i međunarodnom prostoru (unin.hr).

Popis kolegija za preddiplomski studij Poslovanje i menadžment nalazi se u tablici br. 2 gdje je vidljivo da kolegiji pokrivaju različita područja usporediva s funkcijama spomenutima u prvom poglavlju rada.

Tablica 2: Kolegiji preddiplomskog studija Poslovanje i menadžment na Sveučilištu Sjever

Prva godina		Druga godina	
Osnove ekonomije	Makroekonomija	Mikroekonomija	Poslovanje i menadžment u medijima
Matematika	Financijske institucije i tržišta	Poslovno komuniciranje	Upravljanje industrijama zabavnih medija
Informatika	Statistika	Organizacija i organizacijsko ponašanje	Korporativne komunikacije
Opći engleski jezik	Osnove menadžmenta	Uvod u marketing	Istraživanje tržišta
Metodologija pisanja i prezentiranja	Trgovačko pravo	Poslovni engleski 2	Menadžment ljudskih potencijala

Poduzetništvo	Poslovni engleski 1	Uvod u medije	Računovodstvo
Poslovna i medijska etika	Poslovna psihologija i menadžerske vještine	Izborni kolegij	Izborni kolegij
Treća godina		Izborni kolegiji	
Menadžment	Kontroling	Medijska publika	Infrastruktura kvalitete
Poslovno-informacijski sustavi	Upravljanje kvalitetom	Uvod u tisak	Društveno odgovorno poslovanje
Poslovne financije i financijski menadžment	Stručna praksa	Uvod u radio i televiziju	Međunarodni odnosi, EU institucije i globalna uloga
Marketinške strategije	Završni rad	Organizacija proizvodnje	Menadžment obrta, zadruga i OPG-a
Promocija		Uvod u gospodarsku logistiku	Poduzetničko udruživanje i umrežavanje
Medijske industrije EU		Menadžment inovacija	Infrastruktura poduzetništva i EU fondovi
Izborni kolegij			

Znanja i vještine koje student po završetku ovog studija dobiva jesu primjena kritične ili presudne analize na tekuća ili sporna pitanja u području menadžmenta organizacije, te svijest o odgovornostima menadžera u gospodarskom, društvenom i političkom kontekstu.

Kako tvrde Sikavica i Bahtijarević-Šiber (2004), sadržaji obrazovnih programa na području Hrvatske koji nude izobrazbu menadžerskih znanja usporedivi su s istim ili sličnim programima na najpoznatijim zapadnoeuropskim i sjevernoameričkim sveučilištima, pa ćemo zato usporediti ovaj hrvatski studij s konkretnim studijima u SAD-u i UK.

7. Studiranje poslovanja i menadžmenta u UK

Akademski je reputacija UK-a svjetski poznata. Pristup Ujedinjenog Kraljevstva prema obrazovanju je taj da primjenjuje najnoviju teoriju učenja kroz sveučilišta koja su redovito na vrhu međunarodnih ljestvica. Nastavne metode sveučilišta Ujedinjenog Kraljevstva proizvode uspješne studente koji su traženi od strane poslodavaca diljem svijeta.

U UK, većina je studija koncipirana na način da se u prvoj godini studija dijele isti kolegiji, a tek u drugoj godini studenti odlučuju kojim će putem dalje krenuti. Studentima se ovdje nudi stjecanje vještina kao što su znanje o marketingu, financijama, upravljanju ljudskim potencijalima, strategijama i podacima u svrhu daljnjeg napredovanja u karijeri. UK je dom preko 120 sveučilišta koje nude opciju studiranja poslovanja i menadžmenta, a neka od tih su sveučilišta Oxford, Warwick, University College London i slično (www.studyin-uk.com).

UK ima razne i mnogobrojne mogućnosti visokog obrazovanja, pa se tako omogućuje studiranje u više od 100 sveučilišta koja nude različite studijske programe za studente iz Ujedinjenog Kraljevstva i cijelog svijeta. U Ujedinjenom Kraljevstvu otprilike jedna trećina svih studenata nastavlja neki oblik visokog obrazovanja što čini konkurenciju za sveučilišta vrlo oštrom i stoga se savjetuje rana prijava za tečajevе (prijevod prema www.internationalstudent.com). Sveučilište u UK imat će više odjela unutar svoje cjelokupne ustanove. Međutim, nakon prijave na sveučilište u Ujedinjenom Kraljevstvu, od studenta će se tražiti da odabere svoj studij i odjel, a prilika za studiranje izvan te odabrane specijalizacije je vrlo malo. Na britanskim sveučilištima studenti mogu razvijati svoje vještine koristeći najsuvremeniju tehnologiju te pomoću iste mogu nastaviti svoje vlastito istraživanje u nekim od najsophisticiranijih okruženja dostupnih bilo gdje. Studiji u Ujedinjenom Kraljevstvu nude mnogo načina na koje studenti mogu napraviti prve korake u svojoj karijeri. Sveučilišta UK-a omogućuju studentima da prakticiraju iskustvo u svom području s vodećim svjetskim organizacijama i tako stvaraju veze kako bi svojoj karijeri dali prednost. Studenti mogu obavljati radnu i volontersku praksu te stažiranja i odrađivanje prakse. Profesionalni savjetnici za karijeru dostupni su svugdje studentima Ujedinjenog Kraljevstva pa oni tako održavaju tečaj za davanje smjernica za pripremu intervjua, pisanje životopisa i razvijanje skupine vještina za određenu industriju. *The Guardian* je na svojoj ljestvici najboljih sveučilišta na području UK postavio Sveučilište Oxford na prvo, pa je stoga vrijedno pobliže ga proučiti u kontekstu poslovanja i menadžmenta (www.theguardian.com).

7.1. Sveučilište Oxford

Sveučilišta u Ujedinjenom Kraljevstvu oduvijek su se snažno isticala na svjetskim ljestvicama od samog početka. U 2021. *Times Higher Education World* počastio je Ujedinjeno Kraljevstvo time da je imenovao dva sveučilišta iz UK kao jednih od deset najboljih na svijetu, sa Sveučilištem Oxford na prvom mjestu. Oxford se može pohvaliti kao najstarije sveučilište u anglosaksonskim zemljama (ustanovljeno 1096. godine) s više od 30 autonomnih studija. Što se tiče reputacije, Oxford se svrstava u top pet najboljih sveučilišta na svijetu. Oxford smatra kako ekonomija i menadžment ne mogu jedno bez drugog, odnosno da sa savršeni „partneri“ koji se međusobno nadopunjuju i usavršavaju iz razloga što se proučava kako ekonomija i organizacija funkcioniraju, te kako organizacije (menadžment) alociraju i koordiniraju resurse u svrhu dolaska do postavljenog cilja. Od studenata se očekuje da proučavaju teorije i modele kako bi mogli lakše razumjeti kako se menadžer treba ponašati i donositi odluke. Oxford ovaj studij svrstava u društvene znanosti, a ne u poslovne studije, te traje tri godine. Ovakav studij studenti pohađaju na Oxford-u, ali sa zajedničkim snagama Saïd-ove poslovne škole (<https://economics.web.ox.ac.uk>). U prvoj godini studija, studenti su obavezni pohađati tri kolegija:

- Uvod u ekonomiju,
- Osnove menadžmenta,
- Financijski menadžment.

U drugoj i trećoj godini, studenti su obavezni pohađati osam kolegija, od kojih barem dva kolegija moraju biti iz područja ekonomije (mikroekonomija, makroekonomija, kvantitativna ekonomija ili razvoj ekonomije u svijetu 1800.-te godine), dva kolegija moraju biti iz područja menadžmenta, te ostali izborni kolegiji, kao što su:

- Strateški menadžment,
- Financije,
- Organizacijsko ponašanje,
- Marketing,
- Industrijska ekonomija,
- Novac i bankarstvo,
- Razvoj ekonomije i slično.

Studentima je omogućeno studiranje na klasičan način (predavanja), ali im je omogućeno i učenje kroz rad na terenu ili laboratoriju, ovisno o kolegiju. Osim toga, zanimljiv način studiranja jest i tutorstvo, gdje studenti u grupama zajedno sa svojim tutorima prolaze kroz razne teme u dubinu, što kroz uobičajena predavanja ne bi uspjeli postići.

Završetkom studija, studenti stječu vještine poput naprednog kritičkog razmišljanja te razvijanje argumentiranja. Također izgrađuju intrapersonalne veze pomoću postignutog pomaka u verbalnoj i pisanoj komunikaciji. Završetkom ovog studija studenti također usavršavaju svoje istraživačke vještine. Što se tiče stečenih znanja, studenti razumiju na koji način ekonomija i organizacija funkcionira te kako se resursi pravilno usmjeravaju za ostvarenje organizacijskih ciljeva.

Studentima je po završetku studija omogućeno da rade u prodaji i marketingu, administraciji, da djeluju kao menadžeri projekata i slično. Kakva je situacija studiranja poslovanja i menadžmenta i studiranja općenito u SAD-u i u kojoj mjeri se razlikuje od studiranja u UK i Hrvatskoj, objasniti će se dalje u radu.

8. Studiranje poslovanja i menadžmenta u SAD-u

O samoj složenosti procesa prijave za studij u SAD-u govori nam činjenica da se potencijalni studenti za taj proces pripremaju mjesecima prije početka, te moraju biti organizirani i informirani cijelo vrijeme (<https://www.internationalstudent.com>). Kroz inovativne poslovne tečajeve, visokotehnološke objekte i iskustva iz stvarnog svijeta, kako lokalno tako i inozemno, sveučilišta u SAD-u podučavaju studente da nauče kako koristiti svoje snage i vještine kako bi napravili razliku u svojoj poslovnoj karijeri u svijetu. SAD se može pohvaliti kao zemlja s jednim od najboljih sveučilišnih sustava u kojem se nalaze izvrsni programi u gotovo svim područjima. Američke su diplome priznate diljem svijeta zbog svoje izvrsnosti, bilo da su diplome na preddiplomskoj ili na diplomskoj razini. Preddiplomska razina obuhvaća programe tradicionalnih disciplina kao i programe u stručnim područjima. Na diplomskoj razini, studentima se pruža prilika da izravno djeluju sa stručnjacima u svom području studija, uz priliku da se uključe u ekskluzivna istraživanja i obrazovne mogućnosti. (prevedeno prema <https://www.internationalstudent.com>).

Prema istraživanju kojeg je 2020. godine provelo NACE (National Association of Colleges and Employers) dobiveni su statistički podaci o zapošljavanju nakon završetka studija, konkretno u ovom slučaju studija poslovanja i menadžmenta. Naime, 70% studenata koji završe preddiplomski studij na posljatku pronade posao u struci, a svega 13% nastavlja daljnju edukaciju. Prosječna plaća iznosi oko 55.572 američkih dolara godišnje u ovom polju a svega 95.233 studenata završilo je ovaj studij diljem cijele Amerike u toj godini (<https://www.naceweb.org>). Američka sveučilišta često se dijele prema predmetu. Na primjer, unutar jednog sveučilišta može postojati umjetnička škola, strojarska škola ili čak dramska škola. Tim pojedinačnim školama često upravlja cijelo sveučilište kao cjelina. Američka sveučilišta daju studentima priliku da istražuju više različitih predmeta najmanje godinu dana prije nego što se odluče za završni studij. Ovaj posljednji studij bit će naziv diplome s kojom student na kraju diplomira. Studentu se u SAD-u pruža daleko veća kontrola nad vlastitim rasporedom. Moguće je odabrati koja se nastava želi pohađati i odabrati svoj raspored, pa čak i određene profesore.

Kao primjer jednog od takvih sveučilišta koja u svom programu imaju studij poslovanja i menadžmenta je onaj na Sveučilištu Findlay, pa će se u sljedećem poglavlju pobliže opisati taj studij.

8.1. Sveučilište Findlay

Sveučilište Findlay nudi studij poslovanja gdje se može odabrati na koje se polje želi tijekom studija staviti naglasak. Tako nudi studij poslovanja s naglaskom na marketing, menadžment, ekonomiju, računovodstvo, financije, operativnost i logistički menadžment, sportsku poslovnu analizu i slično. Poslovanje s naglaskom na menadžment je, kako tvrdi Sveučilište, studij koji stvara temeljna znanja i sposobnosti potrebna za dugotrajni uspjeh u vodstvu (menadžmentu). Ultimativni cilj poslovnih programa koje Sveučilište nudi jest proizvesti konkurentsku prednost svojih studenata što se tiče znanja i edukacije. Potrebni tečajevi osiguravaju raznolikost iskustava. Studentima se nudi sudjelovanje u individualnim procjenama vodstva i emocionalne inteligencije, analizama slučajeva (case studies), istraživačkim projektima, projektima u timu i s gostujućim govornicima, uz tradicionalne aktivnosti u predavaonici i raspravama. Ovaj studij stavlja snažan naglasak na pisane i usmene komunikacijske vještine, timski rad i osobnu inicijativu (<https://www.findlay.edu/>).

Studentima koji završe ovaj preddiplomski studij omogućeno je daljnje djelovanje kao:

- Glavni izvršni direktor,
- Izvršni direktor,
- Generalni direktor,
- Okružni voditelj prodaje,
- Voditelj marketinga,
- Računovođa.

Obavezni kolegiji za ovaj preddiplomski studij sastoje se od: principa financijskog računovodstva, principa računovodstva u menadžmentu, vodstva i razvoja, poslovne komunikacije, principa menadžmenta, poslovnog prava, poslovnog istraživanja, strateškog menadžmenta i poslovne politike, principa mikroekonomije, principa makroekonomije, principa financija te principa marketinga. Osim ovih navedenih kolegija, studenti su obavezni pohađati i kolegije organizacijskog ponašanja i vodstva, menadžmenta ljudskih potencijala te poslovanja i društva. Što se tiče izbornih kolegija, studenti su obvezni pohađati pet od dodatnih 17 ponuđenih kolegija, a neki od navedenih su: organizacijsko komuniciranje, profesionalna prodaja, operativni menadžment, internacionalno poslovanje i slično.

Završetkom ovog studija, slično kao i završetkom srodnog studija na Sveučilištu Oxford, studenti stječu vještine naprednog kritičkog razmišljanja u svrhu razumijevanja globalne ekonomske slike te u svrhu uspješnog poslovanja u području menadžmenta. Kako je

studentima po završetku ovog studija omogućeno da djeluju u top menadžmentu, tako je vidljivo da vještine i znanja koje student stječe jesu: jasno komuniciranje, vođenje zaposlenika, poznavanje marketinga i financija, planiranje i provođenje ciljeva organizacije i slično.

Nakon što smo predstavili po jedno sveučilište iz Hrvatske, SAD-a i UK-a koja nude studij poslovanja i menadžmenta i uzeli iz ranije navedenih razloga kao referentna sveučilišta, u sljedećem ćemo poglavlju rezimirati koje su sličnosti i razlike u pogledu stečenih vještina, znanja i kompetencija na navedenim visokoobrazovnim ustanovama.

9. Sličnosti i razlike studija u SAD-u, UK i RH

U ranijim smo poglavljima naveli koje su specifičnosti studiranja u Hrvatskoj te SAD-u i UK. Za početak, vidljiva je razlika u trajanju studija, odnosno studij u RH i UK traje svega tri godine, dok u SAD-u za završetak studija treba četiri godine. Nadalje, velika je razlika u troškovima studiranja. Prema web stranici Sveučilišta Sjever, troškovi upisa na preddiplomski studij Poslovanje i menadžment iznose 5.500 kuna za izvanredne studente, dok redovni studenti plaćaju samo troškove upisa koji iznose 250 kuna. Ako uzmemo u obzir troškove na sveučilištima u UK i SAD-u, ovakav iznos čini se kao ništa. Kao što smo prije spomenuli, troškovi studiranja godišnje u SAD-u mogu iznositi od 29.000 do 50.000 američkih dolara godišnje, što otprilike iznosi od 218.886 do 377.390 kuna, a u UK ti troškovi iznose oko 14.300 američkih dolara godišnje, što otprilike iznosi 107.933 kuna. Način na koji se ovakvi vrtoglavi iznosi mogu platiti jesu uzimanje studentskih kredita ili ako student ima sreće, dobiva stipendiju. Možemo zaključiti da je studiranje najskuplje u SAD-u, nakon kojeg dolazi studiranje u UK, a na kraju, kao najjeftinija opcija nedvojbeno ispada studiranje u RH.

Osim troškova i trajanja studija, razlika je i u zapošljavanju nakon završetka studiranja na sveučilištu. Konkretno, u ovom slučaju, to jest na ovim sveučilištima, po završetku preddiplomskog studija Poslovanje i menadžment na Sveučilištu Sjever, studenta se educira u svrhu da djeluje na nižoj te srednjoj razini menadžmenta pa je slično tome i situacija u UK (Sveučilište Oxford), dok se u SAD-u (Sveučilište Findlay) omogućuje daljnje djelovanje čak i kao glavni izvršni direktor, generalni direktor, izvršni direktor i slično što je djelovanje na top razini menadžmenta. Ovdje možemo zaključiti kako SAD svoj fokus stavlja na izobrazbu menadžera koji djeluju na razini top menadžera, za razliku od UK i RH koji svoj fokus stavljaju na izobrazbu menadžera koji djeluju na nižim i srednjim razinama menadžmenta.

Nadalje, vidljivo je iz rada kako Sveučilište Findlay kao predstavnik studija u SAD-u bazira svoje kolegije bliže samom menadžmentu, ekonomiji i financijama, dok se Sveučilište Sjever osim jednog djela također bazira i na jezik, matematičke kolegije, medije i slično. UK svoje kolegije bazira na menadžmentu, ekonomiji i financijama, kao i SAD, ali u manjem obujmu, pa tako možemo zaključiti kako se studij na Sveučilištu Sjever mora više i dublje fokusirati na kolegije menadžmenta, ekonomije i financija ako želi postići uspjehe koje postižu studenti na sveučilištima u anglosaksonskim zemljama.

Sva tri navedena sveučilišta dijele neke identične kolegije. Za početak, studenti se na sva tri studija izučavaju *Mikroekonomiji* i *Makroekonomiji*. Cilj učenja makroekonomije jest upoznavanje s funkcioniranjem nacionalnog gospodarstva i metoda za ocjenu njegovih

izvedbi na području četiri osnovna makroekonomska cilja (gospodarski rast, puna zaposlenost, stabilnost cijena i uravnoteženi ekonomski odnosi s inozemstvom). Studenti se također osposobljavaju za analizu uvjeta i čimbenika ekonomske ravnoteže. Znanja koja student ovim kolegijem usvaja pružaju osnovu za samostalnu analizu i praćenje makroekonomskih agregata i pojava u nacionalnom gospodarstvu. SAD na ovaj kolegij stavlja veliki naglasak na izučavanje financija. Nadalje, što se tiče mikroekonomije, cilj je kolegija pružiti temeljna znanja za analitičko promišljanje problema u ekonomiji. Ona se bavi korištenjem resursa, ulogama ponuda i potražnje, kretanjima cijena, odnosima inputa i outputa, vrstama troškova i slično.

Nadalje, kako je i očekivano, sva tri sveučilišta sadrže kolegij *Menadžmenta* u kojem studenti po završetku razumiju temeljna znanja o ulozi i značenju menadžmenta prilikom upravljanja organizacijama, procesima ili ljudima. Također, studenti razvijaju svoje komunikacijske i prezentacijske vještine, kao i sposobnosti kritičkog promišljanja.

Još jedan od kolegija koji je zajednički svim uspoređivanim sveučilištima je kolegij *Organizacija i organizacijsko ponašanje* pomoću kojeg se studenti upoznaju s osnovnim pojmovima iz područja organizacijske teorije i ponašanja. Znanja koja se usvajaju jesu prepoznavanje i razumijevanje društvenih varijabla organizacije te znanja koja se mogu univerzalno koristiti za organizaciju bilo kojeg poduzeća. Ovaj kolegij stvara vještine potrebne za rad s ljudima, koje menadžer mora dobro znati primjenjivati.

Sva tri sveučilišta izučavaju buduće menadžere financijama pa tako sadrže kolegije *Računovodstva, Financija, Bankarstva* i slično. Ovi kolegiji svrstani su pod „zajednički nazivnik“ zato što se svi bave financijskim sustavima i tržištima, troškovima, vrijednošću novca i slično.

Posljednji kolegij koji je svim uspoređivanim sveučilištima zajednički jest kolegij *Marketinga* koji studentima omogućuje poznavanje temeljnih marketinških koncepata, razumijevanje uloge marketinga u društvu i organizacijama te usvajanje znanja i tehnika za rješavanje marketinških problema.

Pohađanje kolegija *Osnove ekonomije* omogućeno je samo na sveučilištima Sjever i Oxford. Takav kolegij upoznaje studente, buduće menadžere, s temeljnim ekonomskim pojmovima te ih oprema s razumijevanjem funkcioniranja financijskog sustava zemlje i novca. Ovaj kolegij je od velike važnosti jer pruža osnove za izučavanje niza kolegija u polju ekonomije.

Kolegij *Menadžment ljudskih potencijala* prisutan je isto tako samo na odabranim sveučilištima u RH i SAD-u. Ovaj je kolegij bitan iz razloga što menadžera izučava temeljnim pojmovima i procesima bitnima za upravljanjem ljudskim potencijalima te ih osposobljava najvećoj mogućoj razini samostalnosti prilikom provedbe aktivnosti uključenih u upravljanju ljudskim potencijalima.

Oba odabrana sveučilišta koja predstavljaju anglosaksonske zemlje u ovom radu, sadrže kolegij *Strateškog menadžmenta* s kojim po završetku studenti usvajaju znanja bitna za razumijevanje kako organizacije formuliraju, implementiraju i procjenjuju strategije koje provodi menadžment te kako te organizacije primjenjuju te strategije u procesu donošenja odluka. Ovakav kolegij nije dostupan na preddiplomskom studiju Poslovanje i menadžment na Sveučilištu Sjever.

Poslovne komunikacije (Sveučilište Findlay) te *Poslovna psihologija i menadžerske vještine* (Sveučilište Sjever) izučavaju studente istim stvarima. Studenti po završetku ovih studija barataju temeljnim znanjima i vještinama potrebnim za razumijevanje poslovnih i komunikacijskih procesa te im se tako omogućuje uspješno upravljanje poslovnom komunikacijom. Sličan kolegij tima na Sveučilištu Oxford ne postoji.

Nadalje, samo preddiplomski studij Poslovanje i menadžment na Sveučilištu Sjever omogućuje studentima izučavanje *Poslovnog engleskog jezika*. Iako je samo studiranje na sveučilištima Oxford i Findlay na engleskom jeziku, zbog prije navedenih razloga bitno je razlikovati opći od poslovnog engleskog jezika. Poznavanjem engleskog jezika menadžer stječe znanja, vještine i kompetencije koje mu omogućuju rad u internacionalnom okruženju te ga pripremaju za različite (jezične) poslovne situacije. Osim toga, neki od kolegija na Sveučilištu Sjever obuhvaćaju polje medija (*Poslovanje i menadžment u medijima, Uvod u medije, Upravljanje industrijama zabavnih medija te Medijske industrije EU*), a koje sveučilišta Findlay i Oxford uopće ne dotiču, što menadžerima u RH daje konkurentnu prednost u industrijama vezanim uz medije.

Kako je prije navedeno, studenti po završetku studija na Sveučilištu Findlay pronalaze bolji uspjeh u karijeri, pa se tako može zaključiti kako kolegiji koji su bazirani na poslovanju (Poslovno pravo, Poslovno istraživanje, Poslovne politike te Poslovanje i Društvo), a koje preostala dva odabrana sveučilišta ne sadrže, imaju značajan utjecaj na izobrazbu studenta. Navedeni kolegiji izučavaju studente tog sveučilišta o tehnikama koje se provode prilikom istraživanja koja se primjenjuju u poslovnom okruženju i funkcijama, tehnikama prikupljanja

i analiziranja podataka korisnim u poslovanju i slično, te o tome kakvu ulogu poslovanje danas ima u društvu te kakve odluke treba donositi u poslovanju u odnosu na društvo.

Vratimo se sada na početak cijele priče gdje su definirani pojmovi menadžmenta i samog menadžera, gdje Daft (2009:5) menadžment definira kao „postizanje organizacijskih ciljeva na efektivan i efikasan način kroz planiranje, organiziranje, vođenje i kontrolu organizacijskih resursa“. Ove temeljne funkcije izučene su u kolegiju menadžmenta kojeg sva tri odabrana sveučilišta sadrže. Nadalje, vratimo se i na definiciju menadžera gdje Buble (2006) objašnjava kako menadžer planira i donosi odluke, organizira rad i poslovanje, vodi ljude te kontrolira razne resurse, bilo ljudske, financijske, fizičke ili informacijske. Kolegiji koji obuhvaćaju financije, organizacijsko poslovanje, upravljanje ljudima i slično ključni su stoga za izobrazbu menadžera, pa su tako kriteriji zadovoljeni na svim studijima na odabranim sveučilištima.

10. Zaključak

Menadžment nije samo pozicija u organizaciji, to je jedna od ključnih stavki uspjeha organizacije. Njega ne može provoditi svatko, već je za to potrebno odlično razumijevanje poslovnih procesa i kako riješiti probleme koji u tim procesima nastaju. Zato je potrebno obrazovati talentirane i voljne ljude koji svojim djelovanjem utječu na uspjeh organizacije kao cjeline i na postizanje ciljeva koje organizacija želi postići. Kako bi se to postiglo, ključno je tijekom obrazovanja staviti fokus na funkcije planiranja, organiziranja, vođenja, kontrole te, po nekim autorima, i upravljanja ljudskim resursima. Na taj se način izučava kvalitetnog menadžera koji mora aktivno voditi ljude, kreirati pozitivnu radnu okolinu te omogućiti i poticati ostvarenje visokog performansa organizacije.

Kako je danas poslovanje sve više orijentirano na globalnu sliku, bitno je i da menadžer barata poslovnim engleskim jezikom u svrhu uspješne poslovne komunikacije na međunarodnom tržištu s obzirom da je engleski najrasprostranjeniji jezik poslovne komunikacije. To se ne odnosi samo na Hrvatsku, već i na druge zemlje, uključujući i anglosaksonske zemlje, kao što su u ovom radu navedene SAD i UK. Činjenica koja potvrđuje ovakvu izjavu jest ta što se u globalnom poslovanju ne prelaze samo političke i kulturne granice, već i one jezične prirode. Da bi menadžer uspješno poslovao u vlastitoj zemlji, ali isto tako i surađivao s drugim zemljama, potrebno ga je prikladno obrazovati. Bitno je napomenuti kako školska sprema nije jedina opcija za dobru izobrazbu, već i vlastito iskustvo kroz duže vrijeme poslovanja uvelike pomaže u daljnjoj edukaciji menadžera.

U ovom radu, fokus je stavljen na usporedbu studiranja poslovanja i menadžmenta između RH, SAD-a i UK, ali isto tako i općenitu usporedbu samog studiranja u navedenim zemljama. Više od 200 sveučilišta koja su proglašena najboljima u svijetu nalaze se u SAD-u ili UK. Prvobitna razlika jest trajanje studija pa tako studiranje u SAD-u traje četiri godine, a studiranje u RH i UK obično traje tri godine. Nadalje, trošak je studiranja u SAD-u najviši, pa nakon toga slijedi UK a na kraju RH. U radu se također spominje i zadovoljstvo studenata s njihovim studiranjem u navedenim zemljama pa tako iz rada možemo zaključiti kako su studenti u SAD-u zadovoljniji od onih u UK. Zadovoljstvo studenata u RH prikazuje negativnu sliku te se kao razlozi navode spremnost nastavnika da se bave studentima, zbunjenost studenata zbog toga što ne znaju što se od njih očekuje te da im zadaci i očekivanja nisu jasno definirana.

Nakon općenitog uvida u sliku studiranja, pobliže smo pojasnili konkretno studiranje studija poslovanja i menadžmenta u RH, SAD-u i UK te odabrana sveučilišta koja pružaju

takav studij u svakoj uspoređenoj zemlji. Tako smo za RH uzeli Sveučilište Sjever, za UK Sveučilište Oxford te za SAD Sveučilište Findlay. Karijere u kojima studenti po završetku studija na Sveučilištu Findlay mogu djelovati jesu glavni izvršni direktor, izvršni direktor, generalni direktor, voditelj marketinga i drugim poslovima karakterističnima za top razinu menadžmenta, dok studenti koji završe studij na sveučilištima Oxford i Sjever mogu djelovati u područjima marketinga, administracije i drugim poslovima karakterističnima za nižu i srednju razinu menadžmenta. Najbitnije poglavlje opisuje sličnosti i razlike odabranih studija na odabranim sveučilištima.

Iz usporedbe je odmah vidljivo na što sveučilišta stavljaju fokus prilikom studiranja poslovanja i menadžmenta, pa tako možemo zaključiti kako sveučilišta anglosaksonskih zemalja svoj fokus stavljaju prvenstveno na kolegije vezane uz menadžment, ekonomiju i financije. Naravno da Sveučilište Sjever pokriva ova područja, ali isto tako obuhvaća i kolegije vezane uz jezik (konkretno engleski jezik - opći i poslovni), medije i matematiku. Takvom informacijom možemo zaključiti kako Sveučilište Sjever mora usmjeriti svoj fokus na kolegije koji se dotiču poslovanja ako želi da studenti postignu bolji uspjeh prilikom pronalaska bolje karijere.

Nadalje, zapravo se veliki broj kolegija poklapa na svim odabranim sveučilištima, kao što su: Menadžment, Makroekonomija i Mikroekonomija, Organizacija i organizacijsko ponašanje, financijski kolegiji (Računovodstvo, Financije, Bankarstvo) te Marketing. Kolegiji koji nisu konzistentni na svim sveučilištima su: Osnove ekonomije (RH i UK), Menadžment ljudskih potencijala (RH i SAD), Strateški menadžment (SAD i UK), te Poslovne komunikacije (SAD) i Poslovna psihologija i menadžerske vještine (RH) koje sadrže bliske ishode učenja. Važno je napomenuti kako samo RH (Sveučilište Sjever) sadrži kolegij Poslovni engleski jezik koji je od iznimne važnosti u poslovanju na globalnoj razini.

Zbog svega navedenog, prvu postavljenu hipotezu možemo potvrditi zbog činjenice kako su uspjesi u karijerama po završetku studija bolji od onog u RH pa tako hipoteza H1 glasi:

H1: Studiranje poslovanja i menadžmenta u anglosaksonskim zemljama omogućuje bolji uspjeh u karijeri nakon završetka studija – **Točno**

Nadalje, zbog svega navedenog, za drugu postavljenu hipotezu možemo zaključiti da nije potvrđena. Ne smatram kako studij poslovanja i menadžmenta na Sveučilištu Sjever značajno zaostaje u odnosu na anglosaksonske zemlje iz razloga što pokriva većinu toga što pokrivaju navedene zemlje, dapače jedini je studij koji izučava poslovnom engleskom jeziku, no isto

tako smatram kako je potrebna nadopuna popisa kolegija i tako uvesti više kolegija koji su usmjereni na poslovanje. Iz navedenog razloga, hipoteza H2 glasi:

H2: Studij poslovanja i menadžmenta u Hrvatskoj značajno zaostaje u odnosu na anglosaksonske zemlje - **Netočno**

Ovaj se rad, na temelju postavljenih hipoteza, može koristiti kao početna točka detaljnijeg istraživanja usklađenosti potreba tržišta s obrazovanjem na više fakulteta i više zemalja na međunarodnoj razini. Iako su prilike za zapošljavanjem u stranim zemljama bolje, korisno je budućim menadžerima dati do znanja da nije potrebno odlaziti iz RH po dobro obrazovanje, ali bi zato prilagodba programa studija bila od velike koristi za bolje pronalaženje karijere u matičnoj državi.

IZJAVA O AUTORSTVU
I
SUGLASNOST ZA JAVNU OBJAVU

Završni/diplomski rad isključivo je autorsko djelo studenta koji je isti izradio te student odgovara za istinitost, izvornost i ispravnost teksta rada. U radu se ne smiju koristiti dijelovi tuđih radova (knjiga, članaka, doktorskih disertacija, magistarskih radova, izvora s interneta, i drugih izvora) bez navođenja izvora i autora navedenih radova. Svi dijelovi tuđih radova moraju biti pravilno navedeni i citirani. Dijelovi tuđih radova koji nisu pravilno citirani, smatraju se plagijatom, odnosno nezakonitim prisvajanjem tuđeg znanstvenog ili stručnoga rada. Sukladno navedenom studenti su dužni potpisati izjavu o autorstvu rada.

Ja, DENIS PURIĆ (ime i prezime) pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključivi autor/~~ica~~ završnog/diplomskog (obrisati nepotrebno) rada pod naslovom OBRAZLOŽENJE RAZUČNIH NEUČINAKA - USPOREDBA SVOBODNIH I VROVNOČASNIH USTANOVA SA AUGLOSIKSIKSIKSIKSI I HRVATSKOM FEDERACIJU (upisati naslov) te da u navedenom radu nisu na nedozvoljeni način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova.

Student/~~ica~~
(upisati ime i prezime)

DENIS PURIĆ
(vlastoručni potpis)

Sukladno Zakonu o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju završne/diplomske radove sveučilišta su dužna trajno objaviti na javnoj internetskoj bazi sveučilišne knjižnice u sastavu sveučilišta te kopirati u javnu internetsku bazu završnih/diplomskih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice. Završni radovi istovrsnih umjetničkih studija koji se realiziraju kroz umjetnička ostvarenja objavljuju se na odgovarajući način.

Ja, DENIS PURIĆ (ime i prezime) neopozivo izjavljujem da sam suglasan/~~na~~ s javnom objavom završnog/diplomskog (obrisati nepotrebno) rada pod naslovom OBRAZLOŽENJE RAZUČNIH NEUČINAKA - USPOREDBA SVOBODNIH I VROVNOČASNIH USTANOVA SA AUGLOSIKSIKSIKSI I HRVATSKOM FEDERACIJU (upisati naslov) čiji sam autor/~~ica~~.

Student/~~ica~~
(upisati ime i prezime)

DENIS PURIĆ
(vlastoručni potpis)

11.Literatura

Knjige:

Belak, V. (2014) *Menadžment u teoriji i praksi*, Zagreb: Belak Excellens

Buble, M. (2006) *Osnove menadžmenta*, Zagreb: Sinergija-nakladništvo d.o.o.

Sikavica, P., Bahtijarević-Šiber, F. (2004) *Menadžment: Teorija menadžmenta i veliko empirijsko istraživanje u Hrvatskoj*, Zagreb: Masmedia.

Sikavica, P., Bahtijarević-Šiber, F. i Vokić, P.A. (2008) *Temelji menadžmenta*, Zagreb: Školska knjiga

Daft, R. (2009) *Management*, 9. Dostupno na: <http://tizim.nammqi.uz/elektron-kutubxona/fayl/46.pdf>

Članci:

Hanson, T.A. (2022) *Language Requirements in the International Business Curriculum*. *Global Business Languages*, 22, 1-22. Dostupno na: <https://doi.org/10.4079/gbl.v22.2> (8.9.2022.)

Leung, J., Kleiner, B.H. (2004) *Effective management in the food industry*, *Management Research News*, Vol. 27 No. 4/5, pp. 72-81. Dostupno na: <https://doi.org/10.1108/01409170410784491> (9.9.2022.)

Mai, L.-W. (2005) *A Comparative Study Between UK and US: The Student Satisfaction in Higher Education and its Influential Factors*. *Journal of Marketing Management*, 21(7-8), 859–878. Dostupno na: <https://sci-hub.se/10.1362/026725705774538471> (9.9.2022.)

Neeley, T. (2012) *Global Business Speaks English*. Dostupno na: <https://hbr.org/2012/05/global-business-speaks-english> (1.9.2022.)

Rao, V. Chandra (2017) *English for business and management*, 2. Dostupno na: https://www.researchgate.net/publication/321743845_ENGLISH_FOR_BUSINESS_AND_MANAGEMENT (1.9.2022.)

Rimac, I. (2021) *Istraživačko izvješće projekta EUROSTUDENT VII*, Zagreb: Ministarstvo znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske. Dostupno na:

[https://www.eurostudent.hr/userfiles/files/Istrazivanje-Eurostudent-VII-\(5A\)_FINAL.pdf](https://www.eurostudent.hr/userfiles/files/Istrazivanje-Eurostudent-VII-(5A)_FINAL.pdf)

(15.9.2022.)

Sveučilište Sjever (2020) *Informatologia*, 53 (1-2), 103-103. Dostupno na:

<https://hrcak.srce.hr/240180> (4.9.2022.)

Internetski izvori:

<https://economics.web.ox.ac.uk/ba-hons-in-economics-management#collapse3122986>

(9.9.2022.)

<https://www.findlay.edu/> (7.9.2022.)

https://www.internationalstudent.com/study_uk/ (7.9.2022.)

https://www.internationalstudent.com/study_uk/education_system/higher_education/

(7.9.2022.)

https://www.internationalstudent.com/study_usa/ (7.9.2022.)

https://www.internationalstudent.com/study_usa/choosing-the-usa/ (9.9.2022.)

<https://www.naceweb.org/job-market/graduate-outcomes/first-destination/class-of-2020/interactive-dashboard/> (15.9.2022.)

<https://www.studyin-uk.com/popular-courses/business-and-management/> (9.9.2022.)

<https://www.timeshighereducation.com/world-university-rankings/2022> (2.9.2022.)

<https://www.theguardian.com/education/ng-interactive/2021/sep/11/the-best-uk-universities-2022-rankings> (2.9.2022.)

<https://www.unin.hr/poslovanje-i-menadzment/opce-informacije/> (4.9.2022.)

<https://www.unin.hr/poslovanje-i-menadzment/kolegiji/> (4.9.2022.)

12. Popis slika i tablica

Tablica 1: Usporedni podaci obrazovanja menadžera u SAD-u, UK i RH

Tablica 2: Kolegiji preddiplomskog studija Poslovanje i menadžment na Sveučilištu Sjever

Slika 1: Ključne komponente efektivnog menadžera

Slika 2: Školska sprema analiziranih menadžera